

Εφετείου Θεσσαλονίκης: 111/2003**Πηγή: Αρμενόπουλος 11/03 σελ. 1648**

Εργατικό ατύχημα. Έννοια. Όταν ο παθών από εργατικό ατύχημα υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγουμένως εγγραφεί στα μητρώα ασφαλισμένων ή να έχει εφοδιαστεί με ασφαλιστικό βιβλιάριο, τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος. Μόνον αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη, υποχρεούται αυτός να καταβάλει στον παθόντα τη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των παροχών του ΙΚΑ. Ειδική αμέλεια. χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης. Μέτρα ασφαλείας για ναυπηγοεπισκευαστικά έργα.

(34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του α.ν. 1846/51 ν. 551/1915 π.δ. 70/1990)

Πρόεδρος: Σπυροφάνης Λύβρος**Δικαστές:** Α. Τύμπας (εισηγητής), Ε. Τσιούτσιας**Δικηγόροι:** Π. Κουτλής, Α. Μητρίπουλος – Γ. Βλαδενίδης

Κατά τη σαφή έννοια του άρθρου 1 του ν. 551/1915, που κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920 «περί ευθύνης προς αποζημίωση των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων» και διατηρήθηκε σε ισχύ μετά την εισαγωγή του ΑΚ με το άρθρο 38 του ΕισΝΑκ, ως ατύχημα από βίαιο συμβάν, που επήλθε κατά την εκτέλεση εργασίας ή εξ αφορμής αυτής σε εργάτη ή υπάλληλο των εργασιών επιχειρήσεων των αναφερομένων στο άρθρο 2 του αυτού β.δ. θεωρείται κάθε βλάβη, η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επένεργειας εξωτερικού αιτίου, που δεν θα λάμβανε ύπαρξη χωρίς την εργασία και την εκτέλεσή της υπό τις δεδομένες περιστάσεις εκτελέσεώς της και δεν ανάγεται αποκλειστικά σε οργανική ή παθολογική προδιάθεση του παθόντος (βλ. ολ.ΑΠ 1287/1986, ΕΕργΔ 1987.73, ΝοΒ 1987. 1605, ΑΠ 600/1996, ΕλλΔνη 1999.117, ΕφΑθ 1758/2000, ΕλλΔνη 2000.818, ΕφΑθ 5095/1999, ΕλλΔνη 1999./1602). Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του α.ν. 1846/1951 «περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», συνδυναζόμενες και με αυτές του άρθρου 16 παρ. 1 και 3 του κωδικοποιημένου ν. 551/1915, συνάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, δηλαδή έπαθε στον τόπο της εργασίας του, που βρίσκεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή του ΙΚΑ, οπότε ο παθών θεωρείται αυτοδικαίως ασφαλισμένος σ' αυτό (η ασφάλιση στο ΙΚΑ επεκτάθηκε σε όλη τη χώρα με το άρθρο τρίτο του ν. 1305/1982), χωρίς να απαιτείται να έχει προηγουμένως εγγραφεί στα μητρώα ασφαλισμένων του ΙΚΑ, ή να έχει εφοδιαστεί με ασφαλιστικό βιβλιάριο (βλ. ολ.ΑΠ 1267/1976, ΔΕΝ 1977.310, ΑΠ 717/1990, περίληψη σε ΔΕΝ 1991.1149, ΑΠ 501/1977, ΔΕΝ 1977.625, ΑΠ 704/1975, ΔΕΝ 1975.219, 220), τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος αυτού. Δηλαδή απαλλάσσεται τόσο της κατά το κοινό δίκαιο ευθύνης για αποζημίωση, όσο και της προβλεπόμενης από το ν. 551/1915 ειδικής αποζημιώσεως και μόνον εάν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο αυτού (εργοδότη) ή του προσωπικού που προστήθηκε από αυτόν, υποχρεούται αυτός να καταβάλλει στον παθόντα την από το παραπάνω άρθρο 34 παρ. 2 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού των υπό του ΙΚΑ χορηγουμένων σ' αυτόν παροχών. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται περαιτέρω ότι η ως άνω απαλλαγή αφορά όχι μόνον την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του εργοδότη ή του παθόντος, αλλά και όταν τούτο προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του προσώπου το οποίο προστήθηκε από τον εργοδότη. Η απαλλαγή αυτή καλύπτει και την περίπτωση της ειδικής αμέλειας, κατά την οποία το ατύχημα έγινε γιατί δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας. Διατηρεί όμως ο παθών, ή σε περίπτωση θανάτου αυτού τα μέλη της οικογένειάς του, την αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, αντίστοιχα, κατά του εργοδότη και των προσώπων που προστήθηκαν από αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα των τελευταίων (βλ. και ΑΠ 569/2001, ΔΕΝ 2002.231, ΑΠ 1819/1999 ΕλλΔνη 2000.1011, ΑΠ 185/1988, ΕλλΔνη 1998.837), γιατί η πιο πάνω απαλλαγή τους από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση, ήτοι για αξίωση εντελώς περιουσιακού

χαρακτήρα, δεν καλύπτει και την ως άνω αξίωση για χρηματική ικανοποίηση, αφού καμιά παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εν λόγω διαφορετικής φύσεως αξιώσεως, η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του Δικαστηρίου (βλ. ολ.ΑΠ 1117/1986, ΔΕΝ 1986.969, ΝοΒ 1987.891, ΕλλΔνη 1987.112, ΑΠ 1602/1998, ΕλλΔνη 2001.131, ΑΠ 1029/1993, ΕλλΔνη1994.1570, ΕφΘες 2422/2001, Αρμ 2002.73, ΕφΘες 2431/2000, Αρμ 2001.229, ΕφΠειρ 100/1997, ΕλλΔνη 1997.1648, ΕφΑθ 9623/1995, ΕλλΔνη 1996.1411, ΕφΘες 1415/1995, ΕλλΔνη 1998.440).

Η εκκαλούσα άσκησε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης για τον εαυτό της και για λογαριασμό των εκπροσωπούμενων υπ' αυτής δύο ανηλίκων τέκτων της, της Α. και του Ν.Τ. του Δ., τη με αριθμό κατάθεσης 1774/1988 αγωγής της κατά των εφεσίβλητων, κατά την προαναφερόμενη ειδική διαδικασία. Μ' αυτήν ιστορούσε ότι ο αποβιώσας στις 3.6.1997 Δ.Τ., σύζυγός της και πατέρας των ως άνω παιδιών της, είχε προσληφθεί την 1.4.1997, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, από την εδρεύουσα στον Πειραιά ναυτιλιακή εταιρεία Ι.Π., δεύτερη των εναγομένων η οποία είχε αναλάβει με σύμβαση έργου, από την πρώτη των εναγομένων ανώνυμη τεχνική εταιρία, εκτός άλλων και την επισκευή των αναφερομένων σ' αυτήν «πλωτών μέσων», ως μηχανικός αντί του αναφερομένου σ' αυτήν ημερομισθίου που θα του κατέβαλλε η πρώτη των εναγομένων, προκειμένου να απασχοληθεί στην εκτέλεση του αναληφθέντος υπ' αυτής ως άνω έργου.

Ότι ο τελευταίος, στις 3.6.1997, κατά την εκτέλεση της μνημονευόμενης σ' αυτήν εργασίας, υπέστη ηλεκτροπληξία και εκ της αιτίας αυτής αποβίωσε. Και ότι ο εκ της προαναφερομένης αιτίας θάνατός του οφείλεται στη μη τήρηση υπό των νομίμων εκπροσώπων των εναγομένων εταιριών των υπό των σχετικών διατάξεων προβλεπόμενων κανόνων ασφαλείας και υγιεινής των εργαζομένων και ειδικότερα στις αναφερόμενες σ' αυτήν υπαίτιες παραλείψεις των. Ζήτησε δε υπό την ως άνω ιδιότητά της, μ' αυτήν, όπως παραδεκτά περιορίστηκε: Α') Να υποχρεωθούν οι εναγόμενες εταιρίες και δια προσωπικής κρατήσεως της τρίτης και του τετάρτου τούτων, νομίμων εκπροσώπων των, να της καταβάλλουν: Α') η κάθε μία από αυτές σε ολόκληρο α') για τον εαυτό της 1) το ποσό των 150.000 δραχμών μηνιαίως κατά το χρονικό διάστημα από της 3.6.1993 έως της 2.6.1999 ως αποζημίωσης, λόγω του ότι κατά το διάστημα αυτό θα στερηθεί της ισόποσης διατροφής που θα της παρείχε ο θανών σύζυγός της από τις αποδοχές που θα λάμβανε από την εργασία του και 2) το ποσό του 1.000.000 δραχμών που δαπάνησε για την κηδεία του συζύγου της και β') για λογαριασμό του κάθε ανήλικου παιδιού της το ποσό των 125.000 δραχμών μηνιαίως κατά το ίδιο ως άνω χρονικό διάστημα ως αποζημίωση, λόγω του ότι κατά το διάστημα αυτό θα στερηθούν της ισόποσης διατροφής που θα τους παρείχε ο θανών πατέρας τους. Και Β') να αναγνωρισθεί ότι η κάθε μία από αυτές υποχρεούται να καταβάλει το ποσό γι' αυτήν μεν ατομικά των 50.000.000 δραχμών για το καθένα δε από τα παιδιά της των 25.000.000 δραχμών ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη που υπέστησαν από το θάνατο του ως άνω συγγενούς των. Επί της άνω αγωγής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση. Με αυτήν, αφού κρίθηκε νόμιμη, απορρίφθηκε ως αβάσιμη στην ουσία, λόγω του ότι «ο θάνατος του ως άνω Δ.Τ. οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του ίδιου». Κατά της ως άνω αποφάσεως η ενάγουσα, με την άνω ιδιότητά της, άσκησε την κρινόμενη έφεσή της. Μ' αυτήν παραπονείται για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών διατάξεων και για κακή εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού. Ζητεί δε την εξαφάνισή της και την παραδοχή της αγωγής...

Η πρώτη των εναγομένων τεχνική εταιρία, της οποίας πρόεδρος του Δ.Σ. της, από 29.4.1997 (βλ. τα από 31/20.4.1997 πρακτικά του Δ.Σ.), είναι η τρίτη των εναγομένων, ανέλαβε, με την από 12.3.1997 σύμβαση έργου που συνήψε με τον οργανισμό Λιμένος Θεσσαλονίκης, τη συνέχιση της εμβάθυνσης και επιχωμάτωσης του έκτου προβλήτα του λιμένα Θεσσαλονίκης, καθόσον η προηγούμενη εταιρία, που είχε αναλάβει αρχικά την εκτέλεση, εγκατέλειψε το άνω έργο. Την 17.3.1997 και 21.3.1997, αντιστοίχως, η αυτή εναγομένη και για τις ανάγκες του έργου, με νέες συμβάσεις έργου, ανέθεσε στη δεύτερη των εναγομένων ναυτιλιακή εταιρία, που εδρεύει στον Πειραιά και της οποίας νόμιμος εκπρόσωπος είναι ο τέταρτος εναγόμενος, την επισκευή των πλωτών μέσων που διέθετε και ειδικότερα ενός γερανοφόρου πλοίου, μίας αυτοκινούμενης φορτηγίδας και ενός γερανοφόρου πλοίου-εκσκαφέα με το όνομα «Πρωτεύς II». Η δεύτερη αυτή εναγομένη είχε αναλάβει την υποχρέωση να: α') επιθεωρήσει, καταγράψει την κατάσταση του εξοπλισμού των παραπάνω μέσων και να

καθορίσει τις ελλείψεις τους, προκειμένου να προμηθευτεί η πρώτη τα αναγκαία εξαρτήματα και ανταλλακτικά, β') να προβεί με δικά της συνεργεία σε επισκευή αυτών για να τεθούν σε λειτουργία και γ') να προβεί σε τεχνικές ενέργειες 1) για την επίχωση της λεκάνης του προβλήτα, 2) την προστασία του παρακτίου αναχώματος και 3) την κατασκευή επέκτασης του μώλου. Επίσης, συμφωνήθηκε να καταβάλει η πρώτη εναγομένη την αμοιβή των τεχνικών και εργοδηγών που θα απασχολούσε η δεύτερη για την εκτέλεση των άνω εργασιών. Στη συνέχεια η δεύτερη εναγομένη προσέλαβε την 1.4.1997, δια του νομίμου εκπροσώπου της με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, τον Δ.Τ., ετών 45, σύζυγο της πρώτης ενάγουσας και πατέρα των λοιπών τέκνων, γιατί είχε ως μηχανικός του Εμπορικού Ναυτικού εικοσαετή προϋπηρεσία. Το ημερομίσθιο συμφωνήθηκε στο ποσό των 15.000 δραχμών για τις εργάσιμες ημέρες και στο ποσό των 20.000 δραχμών για τις αργίες. Η εργασία του θα ήταν η καταγραφή, προσδιορισμός των αναγκαίων επισκευών, η καταγραφή των αναγκαίων εξαρτημάτων και ανταλλακτικών που ήταν αναγκαία για την εκτέλεση των επισκευαστικών εργασιών των αναφερομένων πλωτών μέσων υπό την εποπτεία και την επίβλεψη του Ι.Π., νόμιμου εκπροσώπου της δεύτερης εναγομένης. Μαζί με τον Δ.Τ., η δεύτερη εναγομένη ανέθεσε την εκτέλεση των άνω εργασιών και στους Α.Α., πλοίαρχο του σκάφους «Πανάγος», που ανήκει στην ίδια, και Ι.Κ. γ' μηχανικού του ίδιου πλοίου της. Σε εκτέλεση της σύμβασης αυτής ο Δ.Τ. άρχισε να παρέχει τις υπηρεσίες που συμφώνησε. Την 3.6.1997, μαζί με τον Α.Δ., προέβαιναν σε αποκατάσταση της μηχανικής λειτουργίας του τυμπάνου περιέλιξης του γερανού (βίντσι) του πλοίου-εκσκαφέα «Πρωτεύς» που βρίσκονται στο κατάστρωμά του. επειδή άρχισε, κατά την 10.00 π.μ. ώρα, να βρέχει, διέκοψαν την εργασία τους αυτήν και κατέβηκαν στο αμπάρι του πλοίου για να καθαρίσουν τα λάδια και τις χρόνιες μαυρίλες που υπήρχαν στο δάπεδο του διαδρόμου του πλοίου μεταξύ του αμπαριού και του μηχανοστασίου, μήκους 12 περ. μέτρων, εργασία που περιλαμβάνεται στα πλαίσια της συμφωνίας τους για την καλή λειτουργία του άνω πλοίου, αφού πήραν γ' αυτό σχετική εντολή, όπως καταθέτει και ο ίδιος μάρτυρας Α.Α. Για την εκτέλεση της εργασίας αυτής ο Δ.Τ. προσπάθησε να θέσει σε λειτουργία την ηλεκτρογεννήτρια του σκάφους, η οποία παράγει εναλλασσόμενο ρεύμα 380 Volt, για να ρευματοδοτήσει μια φορητή συσκευή εκτόξευσης νερού με πίεση. Η ηλεκτρογεννήτρια όμως αυτή δεν λειτούργησε, γιατί οι συσσωρευτές της ήταν καινούργιοι και χρειάζονταν φόρτιση προηγουμένως. Έτσι, για να την φορτίσει πήρε ένα καλώδιο προέκτασης (μπαλαντέζα) με καρούλι και έφερε ρεύμα από το σκάφος «Πανάγος», που ήταν πλευρισμένο δίπλα στον «Πρωτέα» και στη συνέχεια συνδέωσε τη συσκευή φόρτισης και έτσι έθεσε σε λειτουργία τη γεννήτρια. Ακολούθως πήρε και μια άλλη μπαλαντέζα με καρούλι, τη συνδέωσε με ρευματολήπτη (πρίζα) και συνδέωσε τη φορητή συσκευή εκτόξευσης νερού για να καθαρίσει τα λάδια, με τη βοήθεια ενός βαρελιού για να αντλεί έτσι το νερό καθώς και απορρυπαντικού και άρχισαν μαζί με τον Δ. το καθαρισμό του διαδρόμου. Ειδικότερα, ο μεν τελευταίος χειριζόταν τη συσκευή εκτόξευσης νερού, ο δε Α.Τ. μετακινούσε συνεχώς το βαρέλι και τα αντίστοιχα καλώδια της συσκευής. Σε κάποια χρονική στιγμή, περίπου στις 11.30 π.μ., ο Δ.Τ. έπιασε με τα γυμνά χέρια του ένα σημείο του καλωδίου και αμέσως λόγω του νερού που υπήρχε κεραυνοβολήθηκε από το ρεύμα και σχεδόν αμέσως αποβίωσε. Αιτία του θανάτου του ήταν η ηλεκτροπληξία του υπέστη, γιατί το σημείο που έπιασε το καλώδιο (μπαλαντέζα) υπήρχε «ξύσιμο» που είχε καλυφθεί με μονωτική ταινία, η οποία λόγω της υγρανσεώς της προφανώς αποκολλήθηκε και έτσι το χέρι του ήλθε σε άμεση επαφή με το γυμνό καλώδιο. Σημειωτέον ότι την παραπάνω φθαρμένη μπαλαντέζα ο θανών την πήρε από ένα σωρό άχρηστων υλικών, που είχε πεταχθεί γιατί κάποια άλλη προηγούμενη φορά, που είχε και πάλι χρησιμοποιηθεί, «κτυπήθηκε» από ρεύμα και ο Ι.Κ., χωρίς όμως να αποβιώσει. Αντίθετα ο Α.Δ. δεν έπαθε τίποτε την ίδια χρονική στιγμή του θανάτου του Τ., γιατί φορούσε ένα ζεύγος λαστιχένιων γαντιών, ενώ τα γάντια που είχε προμηθευτεί ο θανών βρέθηκαν στην πίσω τσέπη του παντελονιού του αχρησιμοποίητα. Το ατύχημα αυτό, που επέφερε το θάνατο του Δ.Τ., όπως περιγράφεται παραπάνω, οφείλετο στο ότι η πρώτη εναγομένη, δια του νομίμου εκπροσώπου της και οι απ' αυτήν προστηθέντες δεν μερίμνησαν, όπως ήταν κατά νόμον υποχρεωμένοι, να λάβουν τα κατάλληλα προστατευτικά μέτρα για την ασφάλεια των εργαζομένων που εργάζονταν στη συγκεκριμένη εργασία και πλοίο, όπως αναφέρουν η έκθεση αυτοψίας, το πόρισμα της ένορκης προανάκρισης που διενεργήθηκε και τέλος τη πραγματογνωμοσύνη που διεξάχθηκε.

Ειδικότερα ο κανονισμός «περί μηχανηλεκτρικών επιθεωρήσεων των πλοίων» που εγκρίθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή με το β.δ. 639/1969, που εκκαλούνται οι εναγόμενοι, δεν περιέχει διατάξεις για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων σε πλοία και πλωτά ναυπηγήματα, αλλά απλώς καθιερώνει τακτικές και έκτακτες επιθεωρήσεις των μηχανηλεκτρικών εγκαταστάσεων όλων των παραπάνω μέσων, ώστε να διαπιστώνεται η διατήρηση αυτών σε καλή κατάσταση και λειτουργία. Ειδικές διατάξεις, αντίθετα, για την ασφάλεια όλων των εργαζομένων σε ναυπηγικές και ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες περιέχει το π.δ. 70/1990, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 14 παρ. 2 και 36 του ν. 1568/1985 «υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» και καθορίζει τις υποχρεώσεις των προσώπων που εμπλέκονται στην εκτέλεση κάθε ναυπηγοεπισκευαστικού έργου για την τήρηση των προβλεπόμενων σ' αυτό μέτρων ασφαλείας. Συγκεκριμένα, στα άρθρα 2 αριθ. 1 και 3 ορίζεται ότι στην έννοια του ναυπηγοεπισκευαστικού έργου περιλαμβάνεται κάθε εργασία επισκευής (πλοίου ή πλωτού ναυπηγήματος), ότι κύριος του έργου θεωρείται ο πλοιοκτήτης, ο εφοπλιστής, ο νομέας ή και κάτοχος του ποίου ή πλωτής κατασκευής που εκτελείται μετά από εντολή του και για λογαριασμό του ναυπηγοεπισκευαστικού έργου, όπως επίσης και ο κύριος του έργου. Επίσης, στο κεφάλαιο ΣΤ' αυτού για τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις προβλέπει ότι οι ηλεκτρικοί πίνακες διανομής-τροφοδοσίας πρέπει να είναι μεταλλικοί ή πλαστικοί, και εφόσον είναι τεχνικά δυνατό πρέπει να φέρουν επιπλέον αυτόματο προστατευτικό διακόπτη διαφυγής (διαφορετικής προστασίας – αντιηλεκτροπληξίας αυτόματος), αφετέρου δε ότι η ηλεκτρική τροφοδοσία των φορητών εργαλείων πρέπει να γίνεται μέσω πίνακος εφοδιασμένου με αυτόματο προστατευτικό διακόπτη διαφυγής ή, εφόσον αυτό δεν είναι τεχνικά δυνατό, μέσω μετασχηματιστή απομόνωσης 2:1 (άρθρα 34 περ. γ' και 36 περ. β' εδ. τελευταίο). Στην προκειμένη υπόθεση αποδείχθηκε ότι υπήρχε μεν ηλεκτρικός πίνακας διανομής ρεύματος «ναυτικού τύπου» από την αρχική κατασκευή του πλοίου, πλην όμως ποτέ δεν έγιναν οι κατάλληλες επισκευές σ' αυτό για εναρμόνιση στις παραπάνω διατάξεις και έτσι δεν υπήρχαν καθόλου μετασχηματιστές απομόνωσης στο συγκεκριμένο μηχάνημα που χρησιμοποιήθηκε (συσκευή εκτόξευσης νερού), αλλά ούτε και διακόπτες διαφυγής έντασης του ρεύματος στον παραπάνω πίνακα, οι οποίοι θα διέκοπταν αυτομάτως την επικίνδυνη ηλεκτρική τάση, που διέφυγε από την τραυματισμένη μπαλαντέζα που χρησιμοποιήθηκε, ώστε να αποφευχθεί το θανατηφόρο ατύχημα, ούτε δε η κυρία του έργου φρόντισε να προβεί στην εγκατάσταση αυτών των μέτρων προστασίας, μετά την ισχύ του Π.Διατάγματος, όπως το ίδιο έπρεπε να πράξει ο προστηθείς Ι.Π., μετά τη συμφωνία επισκευής του πλοίου που γι' αυτόν το σκοπό ακριβώς ανέλαβε και να μην επιτρέψει καμιά εργασία χωρίς την τοποθέτηση εξαρχής των άνω μέσων προστασίας. Επίσης, έπρεπε οι εναγόμενοι και τα προστηθέντα απ' αυτούς πρόσωπα να φροντίσουν ακόμη να καταστραφεί αμέσως η τραυματισμένη μπαλαντέζα και να μη βρεθεί αυτή στο χώρο απόρριψης σκουπιδιών, απ' όπου την πήρε ο θανάων, έστω και ακόμη την κράτησε ο ίδιος πιστεύοντας πως ήταν χρήσιμη και τέλος θα έπρεπε να επιστηθεί η προσοχή των εργαζομένων να εφαρμόζουν σχολαστικά τις σχετικές οδηγίες, ώστε να φορούν τα παρεχόμενα μέσα προστασίας (γάντια, παπούτσια). Τα παραπάνω γεγονότα και ειδικότερα η εντολή καθαρισμού του αμπαριού από τα λάδια και η έλλειψη αυτών των μέτρων ασφαλείας σαφώς αποδεικνύονται α') από τη σαφή κατάθεση του μάρτυρα απόδειξης Α.Α., β') από την προαναφερόμενη έκθεση πραγματογνωμοσύνης του Π.Ν., καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που διορίστηκε νόμιμα πραγματογνώμονας με την 4.6.1997 πράξη του πλωτάρχη Λιμενικού Δ.Σ. και δ') την από 9.9.1997 έκθεση ένορκης προανάκρισης, που αποφαίνονται ότι το ατύχημα θα είχε αποφευχθεί αν υπήρχαν ο διακόπτης διαφυγής ή μετασχηματιστής. Το παραπάνω όμως ατύχημα οφείλετο και στην αμέλεια του θανόντος, ο οποίος, αν και προμηθεύτηκε τα κατάλληλα γάντια, δεν τα χρησιμοποίησε όπως έπραξε και ο Α.Δ. και ακόμη χρησιμοποίησε την ελαττωματική μπαλαντέζα, ενώ ως ειδικευμένος τεχνίτης με πολυετή υπηρεσία οφείλε να γνωρίζει ή μπορούσε να αντιληφθεί ότι ήταν πολύ πιθανόν, όπως και έγινε, να δημιουργηθεί κίνδυνος ηλεκτροπληξίας γιατί, με το νερό μπορούσε να αποκολληθεί η μονωτική ταινία που κάλυπτε το γυμνό μέρος αυτής και τέλος ότι μπορούσε να αντιληφθεί ότι ο τρόπος που επιχείρησε να καθαρίσει τα λάδια, χωρίς την απαιτούμενη προστασία που θα του παρείχαν τα αναφερόμενα μέσα (γάντια – διακόπτες διαφυγής – μετασχηματιστής), δεν ήταν ο ενδεδειγμένος και δεν έπρεπε να την εκτελέσει. Συνεπώς ο

σχετικός ισχυρισμός των εναγομένων, για το ότι συντρέχει και αμέλεια του θανόντος, που προτάθηκε νόμιμα στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου και επαναλαμβάνεται και με τις προτάσεις τους ενώπιον του Εφετείου, είναι ουσιαστικά βάσιμος κατ' άρθρο 300 ΑΚ και πρέπει να γίνει δεκτός, απορριπτόμενου του αντιθέτου ισχυρισμού των εναγόντων (ΑΠ 1667/1999 ΕΕργΔ 60.137). Αντίθετα, ο άλλος ισχυρισμός των εναγομένων για το ότι η άνω σύμβαση με τον θανόντα έφερε τη μορφή της μίσθωσης έργου και όχι της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος στην ουσία του. Και τούτο γιατί από το περιεχόμενο αυτής, του σκοπού της και τον τρόπο που λειτούργησε και ειδικότερα από το γεγονός ότι ο θανών είχε πλήρη εξάρτηση ως προς τον τόπο, τρόπο και το είδος της παρεχόμενης εργασίας που καθόριζε κυριαρχικά ο νόμιμος εκπρόσωπος της δεύτερης εναγόμενης εταιρίας, προστηθείς από την πρώτη εναγόμενη Ι.Π., είναι φανερό ότι φέρει το χαρακτήρα της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου (ΑΠ 1026/1990 ΕΕργΔ 50.329, ΑΠ 473/1994 ΔΕΝ 1995.270). Συνεπώς ο επελθών θάνατος του Δ.Τ. θεωρείται, με βάση τη νομική σκέψη που εκτέθηκε από αφορμή την εργασία του στην πρώτη εναγόμενη και για το λόγο αυτό συνιστά εργατικό ατύχημα. Συνακόλουθα στην προκειμένη υπόθεση υπάρχει η αναφερόμενη στις σκέψεις της παρούσας ειδική αμέλεια της πρώτης εναγόμενης και των υπ' αυτής προστηθέντων προσώπων για την επέλευση του ατυχήματος. Περαιτέρω, αποδεικνύονται και τα παρακάτω. Ο θανών, κατά το χρόνο του ατυχήματος, ήταν 45 ετών, μοναδικός προστάτης της οικογένειάς του με δύο ανήλικα παιδιά κακής οικονομικής κατάστασης, ενώ αντίθετα οι εναγόμενοι είναι πολύ καλύτερης οικονομικής κατάστασης και η μεν πρώτη αναλαμβάνει μεγάλα τεχνικά έργα, ενώ η δεύτερη ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες. Ενόψει αυτών αφενός, και του βαθμού ευθύνης των εναγομένων και του θανόντος, όπως αυτός ανακύπτει από τα παραπάνω περιστατικά, της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης των διαδίκων μερών και αφετέρου της στενοχωρίας που δοκίμασαν η ενάγουσα και τα υπ' αυτής εκπροσωπούμενα ανήλικα παιδιά ανάλογης με τις καθεμιάς το είδος και το βαθμό συγγένειας και του δεσμού προς τον θανόντα (ΑΠ 1152/1994 ΕΕργΔ 55.133), το Δικαστήριο κρίνει ότι για χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης είναι εύλογα τα παρακάτω ποσά: α') για τη σύζυγο του θανόντος το εις ευρώ ισάξιο ποσό των 20.000.000 δραχμών και για το καθένα από τα δύο ανήλικα παιδιά το εις ευρώ ισάξιο ποσό των 12.000.000 δραχμών. Συνεπώς, η αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή ως εν μέρει βάσιμη στην ουσία της για τα προαναφερόμενα ποσά, τα οποία θα υποχρεωθούν να καταβάλουν σε ολόκληρο η κάθε μία εναγόμενη εταιρία, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση και με προσωπική κράτηση κατά της τρίτης και τετάρτου των εναγομένων διάρκειας δέκα (10) μηνών στον καθένα ως μέσον αναγκαστικής εκτέλεσης της παρούσας. Άρα το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλούμενη απόφασή του δέχθηκε ως νόμιμη την αγωγή για όλα τα αιτήματά της, ενώ έπρεπε να απορρίψει την αγωγή ως νόμω αβάσιμη κατά το μέρος της επιδίκασης διατροφής και εξόδων κηδείας και στη συνέχεια την απέρριψε ως αβάσιμη στην ουσία της έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων και στην εκτίμηση των αποδείξεων. Ενόψει αυτών και του ότι με την κρινόμενη έφεση μεταβιβάστηκε ολόκληρη η υπόθεση στο παρόν Δικαστήριο (άρθρα 522, 525 ΚΠολΔ, ΑΠ 1169/1995 Δνη 1997.831), πρέπει, κατά παραδοχή της έφεσης, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση στο σύνολό της και μάλιστα χωρίς ειδικό παράπονο, κατά τη διάταξη του άρθρου 533 παρ. 1 ΚΠολΔ, τόσο κατά το μέρος της περί ολικής παραδοχής της αγωγής ως νόμιμης όσο και κατά το μέρος της κατ' ουσίαν απόρριψής της (άρθρο 534 παρ. 2 ΚΠολΔ, ΑΠ 96/1987 Δνη 1988.1391, ΑΠ 1138/1993 Δνη 1995.1052). Στη συνέχεια πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση από το παρόν Δικαστήριο, να απορριφθεί η αγωγή κατά το μέρος που ζητείται η επιδίκαση διατροφής ποσού 9.600.000 δραχμών και καταβολής ποσού 1.000.000 δραχμών για έξοδα κηδείας ως νόμω αβάσιμη, γιατί, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη της παρούσας η εκκαλούσα ως σύζυγος θανόντος ασφαλισμένου στο ΙΚΑ, όπως συνομολογείται, και με το γεγονός ότι το ατύχημα οφείλεται σε αμέλεια των εναγομένων, δεν δικαιούται να απαιτήσει τα παραπάνω ποσά από τους εναγομένους, κατά το μέρος όμως που ζητείται η επιδίκαση ποσού ως αποζημίωση λόγω ψυχικής οδύνης και το οποίο είναι νόμιμο σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, πρέπει να δικασθεί κατ' ουσίαν και στη συνέχεια πρέπει η αγωγή ως προς το άνω κεφάλαιο να γίνει εν μέρει δεκτή ως βάσιμη στην ουσία της για τα παραπάνω ποσά. Τα δικαστικά έξοδα της

εκκαλούσας, για τους δύο βαθμούς δίκης, θα επιβληθούν εν μέρει σε βάρος των εναγομένων, γιατί ηττήθηκαν (άρθρα 178 και 183 ΚΠολΔ).